

Секція: Гроші, фінанси і кредит

Коваленко В.В.

доктор економічних наук,

професор кафедри банківської справи

Одеського національного економічного університету,

М. Одеса, Україна

Коренєва О.Г.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту

ДВНЗ «Українська академія банківської справи

Національного банку України», м. Суми, Україна

ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ

На сьогодні, фінансовий ринок України стикнувся з труднощами, які пов'язані з кризовими явищами фінансової інфраструктури. Фінансовий ринок не виконує належним чином функцію фінансового забезпечення сталого економічного розвитку через недостатню незалежність органів регулювання та нагляду, відсутність інформаційної прозорості, стійкого розвитку, що перешкоджає процесам економічного зростання та інтеграції до світового економічного простору. Тому, ключовими напрямками реформування фінансового ринку повинно стати: реформування системи регулювання та нагляду за фінансовим сектором; реформування самого фінансового сектору через трансформацію монетарної політики та інституційної незалежності Національного банку України.

Фінансовий ринок, явище об'єктивне. В Україні на шляху до ринкового типу фінансового ринку накопичилося багато проблем, а саме: відсутність системного підходу до його реструктуризації, надто повільний темп реформ, нечітка визначеність з конкретним напрямом реформ, відсутня стратегія і тактика,

відсутність ефективності функціонування фінансового ринку [1]. Фінансовий ринок повинен бути гнучким, динамічним, саморегульованим. Держава повинна знайти оптимальний підхід до реструктуризації, керувати розвитком і забезпечувати стабільність усього ринку.

Узагальнений аналіз фінансового ринку України свідчить про його незбалансований характер: як за обсягом ресурсів, так і за роллю у суспільстві провідне місце посідають державні фінанси насамперед бюджет, фінанси суб'єктів господарювання перебувають у стадії трансформації, фінансові інститути перебувають у стадії формування. В Україні створені комерційні банки, страхові та клірингові компанії, фондова біржа, державні та недержавні цільові фонди, фінансові посередники, однак їх роль поки що недостатня, що пояснюється слабкою потужністю, яка визначається обсягом фінансових ресурсів. [2].

Реформування фінансового ринку України необхідно проводити з наступних об'єктивних причин.

По-перше. Один з основних елементів «аварійного пакету реформ», - неплатоспроможні банки / фінансові установи, які загрожують макроекономічною дестабілізацією і фіскальними ризиками, тригером набігів вкладників і інвесторів. Реформування фінансового сектору повинно відбуватися задля відновлення макроекономічної і мікроекономічної стабільності з метою запобігання загострення проблеми бідності в короткостроковій перспективі.

По-друге. Здоровий фінансовий сектор є обов'язковим для відновлення довіри (довіра вкладників і інвесторів) і збільшення внутрішніх заощаджень та міжнародних інвестицій, які є необхідними передумовами для фінансування стійкого зростання (фінансування малого та середнього бізнесу, якість / оновлення технологій і експортне фінансування, інфраструктура).

Основними цілями реформування фінансового ринку є: стабільний, більш стійкий та менш фрагментарний фінансовий сектор - менше, але краще банківництво, страхування, небанківське кредитування, пенсійні фонди, ринки

капіталу тощо; більша фінансова глибина (активи, кредити, депозити до ВВП) і фінансова інтеграція (послуги і продукти, якими користуються домогосподарства, малі і середні підприємства та корпорації) з метою підтримки економічного зростання і загального процвітання; наближення до міжнародних стандартів та практик, включаючи EU/AA, BIS, IOSCO, IAIS, IFRS, IPO, IADI, CPPS тощо; більш диверсифіковані ринки, установи, продукти і навички.

Тому, до реформ високої пріоритетності стратегічного розвитку фінансового сектору України слід віднести:

- оздоровлення фінансового сектору через спрощення процедур реструктуризації / банкрутства підприємств (корпоративних і приватних), створення перехідного банку, перегляд мандатів та управління державними банками, ліквідація кредитних спілок та перетворення їх у корпоративні банки, що дасть змогу ліквідувати неплатоспроможні банки та забезпечити безпеку депозитів – розміщення в «здорових» та стійких банках;
- забезпечення стійкості фінансових установ через посилення вимог до учасників фінансового ринку, зокрема капіталу за результатами стрес-тестування. Зазначений напрям призведе до консолідації фінансових ринків із забезпеченням більшої прозорості, ефективності та відкритості фінансових установ; реструктуризація банківського сектору;
- забезпечення інфляції на однозначному рівні через прийняття закону про похідні фінансові інструменти, розвиток інструментів хеджування, регулювання, започаткування пенсійної реформи, зменшення бар'єрів входу / випуску інвестиційних інструментів для пенсійних фондів, страхових компаній, а також поглибити фінансові ринку; запровадження комунікаційної політики НБУ, зокрема щодо інфляційного таргетування.

Таким чином, стратегія розвитку фінансового ринку України повинна включати у себе реформи середньо та довгострокової пріоритетності.

По-перше. Підвищення капіталізації фінансових установ через підвищення нормативів капіталізації для банків і небанківських фінансових установ; введення нормативу капіталізації банків для небанківських фінансових установ.

По-друге. Підвищення якості та конкурентоспроможності фінансових послуг через підвищення рівня відповідальності керівників і власників фінансових установ; посилення відповідальності спостережних рад; підвищення якості внутрішнього та зовнішнього аудиту; подальша адаптація нормативно-правової бази України до вимог законодавства ЄС та БКБН; наближення законодавства України до директив ЄС у галузі фінансових ринків / послуг (у рамках угоди про асоціацію).

По-третє. Розвиток ризик-менеджменту за допомогою швидкого реформування кредитних бюро; запровадження Базель III, Solvency II; вдосконалення обліку та фінансової звітності згідно з вимогами Міжнародних стандартів фінансової звітності; удосконалення інфраструктури ринку капіталу та посилення лізингових вимог; перегляд режиму оподаткування інвестування в цінні папери для заохочення капіталовкладень.

По-четверте. Підвищення рівня забезпечення захисту прав кредиторів та споживачів фінансових послуг через реалізацію напрямів стратегії захисту прав споживачів фінансових послуг, зокрема підвищення фінансової грамотності населення, удосконалення законодавства в частині посилення захисту прав кредиторів.

Список літератури:

1. Львовчкін С. Трансформація та розвиток фінансової системи України / С. Львовчкін, В. Опарін В Федосов // Ринок цінних паперів України. – 2003. – №1-2. – С. 13-14.
2. Кравчук Н. Фінансова система держави: теоретична концептуалізація та проблеми структурування // Світ фінансів. – 2006. – Випуск 3(8). – С. 81-89.

Коваленко В.В. Фінансовий ринок України: проблеми та стратегічні напрями розвитку / В.В. Коваленко, О.Г. Коренєва // Євроінтеграція економіки України: виклики та рішення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (20-21 лютого 2015 р.). - Дніпропетровськ: Гельветика, 2015. - С. 174-177.